

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет історії, політології та національної безпеки

Кафедра політології та публічного управління

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

Філософія медицини

підготовки магістра

спеціальності:

222 Медицина

освітньо-професійної програми:

Медицина

Луцьк – 2022

Силабус освітньої компоненти «Філософія медицини» підготовки магістра, галузі знань – 22 Охорона здоров'я, спеціальності – 222 Медицина, за освітньо-професійною програмою – Медицина.

Розробник: к.ф.н., доцент кафедри політології та публічного управління А. М. Семенов

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри політології та публічного управління

протокол № 2 від 14.09.2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. О. Б. Ярош

© Семенов А. М., 2022 р.

1. Обсяг освітньої компоненти «Філософія медицини»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	22 Охорона здоров'я 222 Медицина Медицина Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 2
		Семестр 3
		Лекції 26 год.
		Практичні (семінарські) 32 год.
		Індивідуальні 0 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 22 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА.

Контактна інформація: А.М.Семенов, к.ф.н., доцент кафедри політології та публічного управління ВНУ імені Лесі Українки.

Контакти: 0509209091, andriysemenov@yahoo.com

Аудиторні заняття проводяться за розкладом:

<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

Консультації викладача відповідно затвердженого графіку.

3. ОПИС (ЗМІСТ) ОК

Анотація курсу. «Філософія медицини» є нормативним навчальним курсом відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра відповідних галузей знань та спеціальностей і визначає обсяг тематичних питань, які повинен засвоїти студент, літературу, орієнтовну тематику рефератів (фіксованих виступів), категоріальний апарат, перелік контрольних питань.

Курс «Філософія медицини» розглядається у контексті вивчення гуманітарних, прикладних та фахових дисциплін: «Медична психологія», «Медична та біологічна фізика», «Охорона праці в галузі», «Соціальна медицина та громадське здоров'я» та у поєднанні з іншими курсами, згідно навчальних планів та програм.

Мета курсу - ознайомлення студентів з широким полем проблематики академічної філософії у контексті розвитку медичної теорії та практики, освоєння ними методів та форм теоретичного мислення, формування системи наукових знань у галузі теорії та практики філософії у цілому, та філософського осмислення медицини, зокрема, їх трансформації в сучасну гуманітарну освіту та культуру, оволодіння категоріальним "апаратом" мислення і пізнання на базі ґрунтовного знайомства з колом відповідної джерельної, монографічної літератури та власної теоретичної філософської рефлексії.

Пріоритетним завданням вивчення курсу «Філософія медицини» є розкриття місця, ролі та значення актуальних проблем історії та теорії філософії медицини, філософського осмислення та аналізу основних процесів у сучасній медичній реальності - у контексті

зародження та становлення світоглядної культури Новітньої історії, формування, а також, на основі цього, розвиток наукового, творчого і критичного мислення студентів медичних спеціальностей, що є невід’ємним атрибутом розвитку духовності, полікультурності та гуманізму на рівні державотворення в Україні та інтеграційних процесів глобального суспільства.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

Результатом вивчення курсу «Філософія медицини» є формування знань в галузі історії та теорії філософських проблем у цілому, та філософського осмислення та аналізу основних процесів у сучасній медичній теорії та практиці зокрема. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: історію та теорію філософських проблем у цілому та пізнавальних процесів зокрема, структуру та логіку філософського осмислення та аналізу основних процесів у сучасній медичній теорії та практиці, їх роль та значення у сучасній системі гуманітарної та медичної освіти; вміти застосовувати методи та форми теоретичного мислення та формувати систему наукових знань у відповідних галузях. Вивчення курсу «Філософія медицини» у комплексі із суміжними дисциплінами забезпечить студентам також **наступні компетентності**:

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв’язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та тендерних проблем. ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 11. Здатність розв’язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності. ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
Програмні результати	ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що

навчання (ПРН)	потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності. ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.
-------------------	--

5. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю*/Бали
Змістовий модуль 1. Академічна філософія в структурі сучасного наукового знання, гуманітарної освіти та духовної культури людства. Філософія та медицина.						
Тема 1. Людина, суспільство, цивілізація: динаміка розвитку та взаємодії на сучасному етапі: системно-інформаційний підхід та аналітичний опис. Світ та світогляд сучасної людини, його багатовимірний, інтерактивний і гіпердинамічний характер. Поняття транскордонності світу сучасної людини. Людина як суб'єкт-об'єкт філософського дискурсу, медичної теорії та практики.	8	4	2	2	0	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
Тема 2 Філософія в структурі сучасної гуманітарної науки та освіти. Філософія медичного знання та філософські запити до медичної реальності ХХІ ст.	6	2	2	0	2	УО (5)+ДС (5) (5)/2= 5
Разом за модулем 1	14	6	4	2	2	5 балів
Змістовий модуль 2. Філософсько-методологічні основи формування медичного світогляду та медичної освіти у ХХІ ст. Багатовимірність предмету філософської рефлексії. Способи і форми буття філософії. Дефініції філософії.						
<u>Тема 3.</u> Поняття та структура світогляду. Світогляд як предмет філософської рефлексії. Основні історичні та локальні типи світогляду. Світоглядні питання сучасної медицини: соціологізація, екологізація технологізація, та гуманізація сучасної медицини.	6	2	2	0	2	УО (5)+ДС (5) (5)/2= 5
<u>Тема 4.</u>	6	2	2	2	0	УО

Філософський світогляд. та специфіка предмету філософського пізнання: роль та значення для формування нової методології клінічного мислення сучасного лікаря.						(5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
<u>Тема 5</u> Філософія як запитання до проблеми буття. Зміст і форми головних питань філософії. Системно-комплексний характер взаємовіносин «людина-світ» як предистинація формування нової філософії та ідеології медицини.	6	2	2	2	0	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
Разом за модулем 2	18	6	6	4	2	5 балів
Змістовий модуль 3. Історія філософії та медицина. Основні історичні етапи розвитку філософії та їх значення у формуванні сучасної системи освіти та духовної культури людства. Філософія та медицина в історичній ретроспективі: загальне, одиничне та предметно-специфічне в динаміці історичного розвитку.						
<u>Тема 6</u> Філософія та медицина Стародавнього Сходу й античного світу.	4	0	2	2	0	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
<u>Тема 7</u> Філософія християнства. Західна та східна патристика. Європейська та арабська середньовічна філософія та медицина.	8	2	2	2	2	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
<u>Тема 8</u> Нові форми, методи та принципи медицини та філософського осмислення людини у філософії Відродження та Нового часу. Романтизм та Просвітництво у Європі. Німецька філософія кінця XVIII -першої половини XIX ст.	6	2	2	2	0	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
<u>Тема 9.</u> Філософія, медицина та наука у XX ст.	10	2	4	2	2	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
Разом за модулем 3	28	6	10	8	4	5 балів
Змістовий модуль 4 Фундаментальні принципи теорії та структури філософського знання в системі медичної освіти та культури.						
<u>Тема 10.</u>	6	2	2	2	0	УО

Гносеологія як розділ філософського знання. Методологія і методи пізнання. Творчість та інтуїція, витлумачення та розуміння у медичній теорії та практиці. Проблеми та теорії істини у філософії медицині.						(5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
<u>Тема 11</u> Поняття “діалектика” та “метафізика” у філософії. Категорії та закони діалектики. Площина інтеграції діалектики та метафізики в теорію медичної освіти та сучасну медичну практику.	4	0	2	0	2	УО (5)+ДС (5) (5)/2= 5
<u>Тема 12.</u> Свідомість як предмет філософської рефлексії та медичних досліджень. Філософія свідомості та медицина. Форми виразу суспільної свідомості. Свобода волі та свобода вибору у філософії та медицині:: сутнісний та оціночний аспекти.	6	2	2	2	0	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
<u>Тема 13.</u> Філософський зміст категорії “матерія”. Матерія як об’єкт філософського та медичного дослідження. Проблеми та концепції «живої» та «неживої» матерії, їх значення для сучасної науки у цілому та медичної галузі, зокрема. Простір і час, рух і розвиток як найзагальніші характеристики буття та форми упорядкування дійсності	4	0	2	2	0	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5
<u>Тема 14.</u> Аксіологія та еволюція свідомості: значення та роль для медичної теорії та практики. Ціннісна проблематика в контексті еволюційної епістемології та еволюційної етики. Соціальні формули та стереотипи: досвід та перспективи оціночних стандартів. Біоетика, етика геномних досліджень та етика соціальної відповідальності в сучасній філософії та медицині.	4	2	2	0	0	УО (5)+ДС (5) (5)/2= 5
<u>Тема 15.</u> Моделювання та прогнозування у філософії та медицині. Філософія як гіпотетичне моделювання світу. Пошукова медицина та перспективне моделювання медичної реальності.	6	2	2	2	0	УО (5)+ДС (5) + ІРС (5)/3= 5

Разом за модулем 4	30	8	12	8	2	5 балів
<u>Усього годин.</u>	90	26	32	22	10	5 / 200

Форма контролю: УО –усне опитування, ДС –дискусія, ІРС –індивідуальна робота студента

Колоквіуми, круглі столи, дискусійні панелі.

1/ Етико-моральні принципи та пріоритети у прийнятті лікарського рішення (аборт, евтаназія, стерилізація): «За» і «Проти».

2/ Релігійні вірування та переконання в медичній практиці в Україні: правові, громадянські, особистісні та фахові аспекти.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.

№ п/п	Тема	Кількість год
1	Академічна філософія в системі сучасної гуманітарної науки та освіти	2
2	Людина, суспільство, цивілізація: динаміка розвитку та взаємодії на сучасному етапі: системно-інформаційний підхід та аналітичний опис.	0
3	Світогляд як предмет філософської рефлексії. Основні історичні та локальні типи світогляду.	2
4	Філософський світогляд. Специфіка предмету філософського пізнання	2
5	Зміст і форми головних питань філософії.	2
6	Філософія Стародавнього Сходу й античного світу.	0
7	Європейська та арабська середньовічна філософія	2
8	Філософія Відродження та Нового часу. Романтизм та Просвітництво у Європі. Німецька філософія кінця XVIII -першої половини XIX ст.	2
9	Філософія XX ст.	2
10	Методологія і методи пізнання. Проблеми та теорії істини у філософії.	0
11	Діалектика та метафізика у філософії: історія та сучасність.	2
12	Свідомість як предмет філософської рефлексії. Поняття феноменології.	2
13	Філософський зміст категорії “матерія”. Проблеми матерії в історії філософії ізації	0
14	Проблема формування універсальних цінностей: історія та досвід соціальної апробації	2
15	Лінійна та нелінійна моделі наукового пошуку. Філософія як гіпотетичне моделювання світу	2
	Разом годин	22

Методи навчання:

Пояснювально-ілюстративний (лекції, лабораторні заняття), кооперативного навчання (робота в парах, робота в групах), словесний (бесіда, дискусія), наочний (таблиці, схеми).

Форми та методи оцінювання:

Усне опитування, письмова контрольна робота, тестовий контроль, контрольна робота, залік.

7. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо студента полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Вивчення дисципліни передбачає постійну роботу студентів на кожному занятті. Середовище під час проведення лекційних та лабораторних робіт є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Студенти не повинні спізнюватися на заняття. Усі студенти на лабораторних роботах відповідно до правил техніки безпеки мусять бути одягненими в білі халати. Перед початком заняття студенти повинні вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо).

Студенти повинні здійснювати попередню підготовку до лекційних та практичних занять згідно з переліком рекомендованих джерел. До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note) для проходження тестування та роботи з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua. Корпоративна пошта з паролем видається методистом деканату медичного факультету.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4-бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижче наведеними правилами. Дисципліну «Медична інформатика» слухають здобувачі протягом 4 семестру. У четвертому семестрі здобувачі освіти складають залік (максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність – 200 балів).

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному лабораторному занятті за 4-бальною шкалою (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»). На кожному лабораторному занятті студент отримує три оцінки за цією шкалою: 1) за тестування, 2) за рівень володіння теоретичними знаннями та 3) за оволодіння практичними компетентностями під час виконання практичного завдання.

Рівень володіння теоретичними знаннями, які розглядаються на лекційних та практичних заняттях, а також вивчаються здобувачами самостійно, визначається за 4-бальною шкалою відповідно до підсумкових критеріїв, які зазначені нижче.

Оцінка за практичне заняття (тему) є середньою арифметичною оцінкою цих трьох видів активності здобувача за 4-бальною шкалою.

Сукупність знань, умінь, навичок, компетентностей, які набуті здобувачем у процесі навчання з кожної теми орієнтовно оцінюється за такими критеріями:

- 5 ("відмінно") – здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових джерел, логічно мислить і формує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- 4 ("добре") – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з джерел, аргументовано викладає його; володіє практичними

навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

– 3 ("задовільно") – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в рекомендованих джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

– 2 ("незадовільно") – здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в джерелах, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Здобувач має отримати оцінку на кожному практичному занятті (тривалість заняття – 2 академічні години (1 пара)). У разі пропуску практичного заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати у повному обсязі на консультаціях за графіком відпрацювання лабораторних занять, але не пізніше останнього тижня у відповідному семестрі. Якщо здобувач пропустив більше, ніж 3 практичні заняття, він має отримати дозвіл на їх відпрацювання у деканаті.

Відвідування занять здобувачами є обов'язковим та дає можливість отримати задекларовані у Галузевому стандарті спеціальності 222 Медицина та у освітній програмі «Медицина» загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету) або може бути відпрацьоване на консультаціях відповідно до встановленого порядку.

Формою підсумкового контролю є залік. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні ОК становить 200 балів. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих здобувачем освіти оцінок за 4-бальною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного (далі – СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за 200-бальною шкалою таким чином:

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Не- достатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Залік виставляється за результатами поточної роботи здобувача за умови, що здобувач виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 200 балів).

У випадку, якщо здобувач набрав менше, ніж 122 бали, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 200. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

У разі наявності диплома молодшого спеціаліста (молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра) можливе зарахування (перезарахування) певної кількості годин відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин (за попереднім погодженням з викладачем), відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання курсу відбувається в команді освітнього середовища Microsoft Office 365 відповідно до Положення про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачу необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально); не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць та ін. необхідно вказувати посилання на першоджерело. Теми, завдання, презентації виконуються студентом виключно самостійно без дублювання та повторення, копіювання та компіляції текстового матеріалу. Списування під час виконання робіт заборонені рівно як використання мобільних ел. пристроїв.

Викладач і здобувач освіти мають дотримуватись ст. 42 Закону України «Про освіту». Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки та Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Усі академічні заняття та роботи проводяться та виконуються у встановлені терміни за затвердженим розкладом. Перескладання модулів, відпрацювання окремих тем відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Терміни проведення заліку та іспиту, а також терміни ліквідації академічної заборгованості визначаються розкладом екзаменаційної сесії. У разі не складання іспиту, студент може перездати його двічі.

У відомості, індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) здобувача освіти записується підсумкова кількість балів за залік або екзамен.

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів,
де формою контролю є залік**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
170–200	Зараховано
150–169	
140–149	
130–139	
122–129	
1–121	Незараховано (необхідне перескладання)

Під час переведення та поновлення у Волинський національний університет імені Лесі Українки здобувачів освіти, які не навчалися за кредитно-модульною системою, отримані ними оцінки за 100-бальною шкалою переводяться у шкалу ECTS та 200-бальну шкалу відповідно до таблиці.

**Шкала конвертування оцінки здобувачів освіти з ОК з 100-бальної у 200-бальну
систему оцінювання**

Оцінка в балах за 200- бальною шкалою	Оцінка в балах за 100- бальною шкалою	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
			оцінка	пояснення
170–200	90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
150–169	82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
140–149	75–81	Добре	C	загалом хороша робота
130–139	67–74	Задовільно	D	непогано
122–129	60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–121	1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

При перезарахуванні підсумкової оцінки з 100-системи оцінювання у 200 з ОК переведення здійснюється за мінімальним значенням.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Аболіна Т. Г., Єрмоленко А. М., Киселева О. О., Малахов В. А. Етичні норми і цінності: проблеми обґрунтування. К., 1997.
2. Арутюнов В.Ф. Філософія: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення. – К., КНЕУ, 2001.
3. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. - Мала академія Наук України, 2017. - 238 с.
4. Данильян О., Тараненко В. Основи філософії: Навчальний посібник. - Харків: Право, 2003. - 352 с.
5. Лузан А.О. Вступ до філософії : навчальний посібник для ВНЗ / А.О. Лузан. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 136 с.
6. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: Онтологія людини.- Київ: Абрис, 1995.- 335 с.

7. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. - Чернівці : Рута, 2012. - 139 с.
8. Кулик О.В. Філософія : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації/ О.В. Кулик. - Дніпропетровськ: Монолит, 2013. - 692 с.
9. Кремень В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К.: Книга, 2005.
10. Пазенок В. С. Філософія. Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008.
11. Петрушенко В.П. Практикум з філософії: Навчальний посібник. – Новий світ, 2000.
12. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. Підручник. – К.: Академвидав, 2007.
13. Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. . – К.: Інкос, 2006.
14. Філософія: навч. посіб. для аспірантів і здобувачів / за наук. ред. А. В. Арістової і С. В. Синякова. - К. : НТУ, 2013. - 245 с.
15. Сосна В.П. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Сосна В. П. - Хмельницький : ХНУ, 2011. - 395 с.
16. Філософія. Навчально-методичний посібник /За ред. В.Троянського. – Чернівці: Чернівецький над. ун-т, 2010. – 135 с.
17. Щерба С.П. Філософія: короткий виклад. Навчальний посібник. – Кондор, 2004.
18. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Підручник. У 2- ч. Київ: "Альтерпрес", 2002.
19. Ювал Харрарі. Людина розумна, Лондон, 2014, перекл. 3 англ. -444 ст.
20. Ювал Харрарі. Homo Deus. За лаштунками майбутнього. – Київ, 2018
21. Human development report . 2005-2017. New York Oxford, Oxford University Press.
22. The Cambridge Dictionary of Philosophy, 1995

9. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ.

1. Глобальне суспільство на межі третього тисячоліття: наявний стан, проблеми, суперечності та перспективи розвитку. Філософія глобалізму як філософія світової інтеграції.
2. Філософія в системі гуманітарної освіти та духовної культури людства.
3. Способи і форми буття філософії. Дефініції філософії.
4. Філософія як спосіб світоосягнення і світовідношення. “Епістемний” та “софійний” способи буття філософії.
5. Компонентна та рівнева структура університетської (академічної) філософії. Етапи становлення та сучасний стан розвитку.
6. Багатовимірність відношень “людина-світ” як предистинація розвитку філософської культури.
7. Відношення “людина-світ” як головна філософсько-світоглядна проблема.
8. Поняття та структура світогляду, його основні історичні типи.
9. Поняття міфології та міфу. Особливості міфологічного світогляду та основна тематика міфів народів світу. Міф у філософії і культурі.
10. Особливості релігійного світогляду. Основні світові і національні релігії. Структура релігії як соціального інституту.
11. Філософський світогляд: його історично-культурні витоки та сучасні інтерпретації.
12. Специфіка предмету філософії та філософського знання.
13. Передумови виникнення і становлення філософії. Міфолого-релігійна, літературна традиції Стародавнього Сходу та античного світу.
14. Головні історичні етапи генези філософської культури.
15. Філософія Стародавнього Сходу VIII-I ст. до н.е. (загальна характеристика).
16. Філософсько-релігійне вчення буддизму.

17. Школи і напрями філософії в давньоіндійській культурі VIII-I ст. до н.е. (веданта, міманса, йога, ньяя, джайнізм та ін.). Основні категорії давньоіндійської філософії.
18. Школи і напрями філософії Стародавнього Китаю VII ст. до н.е. -I-II ст. н.е. (конфуціанство, даосизм, легізм, моїзм та ін.). Основні поняття та категорії давньокитайської філософії.
19. Морально-правова філософія Конфуція і конфуціанців.
20. Загальна характеристика, основні поняття та категорії античної філософії (VII-VI ст. до н.е. — I-III ст. н.е.)
21. Досократична філософія в Греції VII-VI ст. до н.е. (натурфілософія, атомізм, стихійна діалектика).
22. Класична антична філософія (софістика, Сократ і сократичні школи, Емпедокл, Платон).
23. Система філософії та філософія науки Арістотеля.
24. Етико-філософська концепція Епікура.
25. Загальна характеристика елліно-римської філософії (III-I ст. до н.е.) і філософії Стародавнього Риму (I-III ст.). Стоїцизм, скептицизм, еkleктизм, неоплатонізм.
26. Основні ідеї та напрями філософії стоїцизму.
27. Філософсько-етичні концепції в римському стоїцизмі (Л.А.Сенека, М.Аврелій). Етична концепція громадянина.
28. Історико-культурні, релігійні та філософські передумови виникнення і розвитку філософії раннього християнства.
29. Загальна характеристика, основні поняття та категорії філософії середньовіччя.
30. Філософія християнства апологетів II-IV ст.(Тертуліан, Оріген, К.Олександрійський).
31. Кападокійський гурток. Проблемні положення філософії періоду східної і західної патристики(IV-IX ст.).
32. Філософія і теологія періоду європейської схоластики (IX-XIII ст.) С.Брабантський, св.Ансельм, св.Тома, Бонавентура.
33. Арабська філософія середньовіччя (VII-XIII ст.). Аль-Газалі, аль-Фарабі, Ібн Арабі.
34. Концептуальний зміст, основні категорії та поняття філософії європейського Відродження XIV-XVI ст.
35. Ранній Ренесанс в Італії XIV-середини XVст.: антропоцентризм і громадянський гуманізм (М.Пальмієрі, Н.Ніколлі, Дж.Манетті).
36. Філософія Високого Відродження другої половини XV — першої половини XVI ст. (Л.Валла, М.Кузанський, Дж.Мірандола). Флорентійська академія.
37. Основні напрями філософії XVI ст.; філософські ідеї М.Монтеня, Т.Кампанелли, Т.Мора, Дж.Бруно.
38. Філософія християнства періоду Реформації та контрреформації в Європі кінця XV-XVI ст. (У.Цвінглі, М.Лютер, Ж.Кальвін).
39. Особливості філософії Нового часу європейської історії (Ф.Бекон, Р.Декарт, Т.Гоббс, Б.Спіноза).
40. Соціально-філософські, етичні, антропологічні ідеї європейського Просвітництва XVIII ст. (Вольтер, Ж.-Б.-Р. Робіне, К.-А. Гельвецій, А.-Е. Шефтсбері, Г.-Е.Лессінг).
41. Загальна характеристика німецької філософії і романтизму другої половини XVIII - першої половини XIX ст. та їх значення для подальшого розвитку європейської культури.
42. Концептуальний зміст філософської творчості Й.-Г.Фіхте та Ф.-В.-Й. Шеллінга.
43. Система філософії Г.-В.-Ф. Гегеля (“Енциклопедія філософських наук”).
44. Основні питання філософії життя Ф.Ніцше, В.Дільтея, Т.Зіммеля.
45. Питання соціальної структури і соціального розвитку у філософії марксизму (К.Маркс, Ф.Енгельс, Г.Плеханов, В.Ульянов).
46. Російська філософія другої половини XIX - першої половини XX ст. (В.Соловйов, В.Розанов, С.Франк, Л.Шестов). Основні поняття і категорії.

47. Загальна характеристика філософії XX ст. (основні періоди, напрями, представники).
48. Концептуальний зміст та представники основних напрямів світової філософії кінця XIX - першої половини XX ст. (прагматизм, позитивізм, неопозитивізм, неокантіанство, неотомізм, феноменологія, філософська антропологія).
49. Екзистенційна філософія XX ст. (Г.Марсель, М.Хайдеггер, А.Мальро).
50. Фрейдизм (К.Юнг, А.Адлер) та неофрейдизм (К.Хорні, Е.Фромм).
51. Філософія другої половини XX ст.(філософія історії, аналітична, комунікативна філософія, філософія науки, філософія техніки).
52. Сучасна світова та європейська філософія (філософія 90-х років XX ст.)
53. Загальна характеристика становлення і розвитку вітчизняної філософії (основні етапи, представники, концептуальна спрямованість).
54. Літературно-релігійна традиція періоду Київської Русі як предистинація зародження філософської думки в Україні.
55. Становлення та розвиток академічної філософії в Україні (XVI-XVIII ст.). Острозький культурний центр, Києво-Могилянська академія, філософія просвітництва в Україні.
56. Філософські погляди Г.Сковороди та їх значення для розвитку вітчизняної духовної культури.
57. Сучасна українська філософія (90-і роки XXст.): головні напрями, школи, проблеми.
58. Онтологія в структурі філософської науки. Філософія як запитання до проблеми буття (роботи М.Хайдеггера “Вступ до метафізики”, “Буття і час”).
59. Буття як центральна категорія онтології. Проблема буття в історії філософії (Платон, Арістотель, Т.Аквінський, М.Кузанський, Г.-В. Лейбніц, Г.-В.-Ф. Гегель, В.Соловйов, М.Хайдеггер, Ю.Хабермас).
60. Простір і час як найзагальніші характеристики буття і форми упорядкування дійсності. Філософські та природничо-наукові концепції простору і часу (Г.-В.Лейбніц, А.Ейнштейн, М.Лобачевський, М.Гулак, В.Вернадський).
61. Соціальне буття, його особливості, структура та основні форми.
62. Буття всезагального, одиничного та особливого. Особливості індивідуального людського буття.
63. Гносеологія як розділ філософського знання.
64. Поняття методології та методу у філософії та теорії пізнання.
65. Особливості форм філософського пізнання. Методологія як специфічна форма філософського пізнання.
66. Наука як пізнавальна діяльність, соціальний інститут та феномен культури.
67. Соціальні проблеми науково-технічного прогресу. Техніка і технології як похідні постіндустріального суспільства. Філософія техніки.
68. Поняття істини та проблема критерію істини в епістемології. Відносна, об’єктивна та абсолютна істини.
69. Проблема істини в історії філософії (Арістотель, Т.Аквінський, Дж.Локк, І.Кант, В.Джемс, Ф.Бrentано, К.Апель).
70. Філософський зміст категорії “матерія”.
71. Матерія як предмет філософської рефлексії. Проблема матерії в історії філософії (Арістотель, Ф.Бекон, Й.-Г.Фіхте, М.Хайдеггер, Й.Луман).
72. Свідомість як предмет філософської рефлексії та наукового пізнання.
73. Свідомість як соціокультурний феномен. Віра, воля та інтелект в структурі індивідуальної людської свідомості.
74. Проблема свідомості в історії філософії (Арістотель, Т.Аквінський, Б.Паскаль, Р.Декарт, Ф.-В.-Й. Шеллінг, З.Фрейд, Е.Гуссерль, Е.Фромм.)
75. Поняття суспільної свідомості.Форми виразу суспільної свідомості.
76. Свідомість та мова як предмет сучасної комунікативної філософії (М. Рідель, Ю.Хабермас, К.Апель).
77. Спілкування. Основні форми сучасної комунікативної взаємодії.

78. Діяльність: визначення, структура, функції (індивідуально-особистісний та соціально-рольовий аспекти). Проблеми та перспективи перетворюючої діяльності людини.
79. Потреби, мотиви, інтереси в системі діяльності людини. Соціальні потреби, їх сучасна специфіка.
80. Реалізація особистості в діяльнісній структурі суспільства. Поняття “соціального обміну”.
81. Поняття діалектики та метафізики у філософії: історія і сучасність.
82. Категорії і закони діалектики (до- та постмарксистські інтерпретації.)
83. Метафізика: площина її інтеграції в сучасну філософську культуру та освіту.
84. Філософські проблеми людської історії (рушійні сили, головні етапи, ідеї, спрямованість). Філософія історії в контексті розвитку філософської культури.
85. Єдність, діалогічність та багатовимірність культурної історії людства.
86. Поняття культури. Культура як предмет філософської рефлексії. Філософія культури.
87. Громадянське суспільство і держава. Філософські питання державотворення. Теорії соціальної організації, держави і права в історії філософії.
88. Мораль і право як форми соціальної організації і соціальної корекції.
89. Політика та ідеологія як похідні економічного розвитку та складові моделювання соціальної дійсності. Проблема “активності” і “автономності” політико-ідеологічної системи в процесі державотворення в Україні.
90. Людина як суб’єкт-об’єкт пізнання, діяльності та соціальної взаємодії.
91. Людина і простір глобального суспільства. Актуалізація людського життя на межі ХХІ ст. Основні ідеї філософської антропології (А.Гелен, М.Шелер, Г.Плеснер).
92. Людина як предмет філософської рефлексії. Проблема людини в історії філософії (Конфуцій, Сократ, А.Аврелій, Ібн Арабі, М.Фічіно, К.-А.Гельвецій, І.Кант, Ф.Енгельс, Ч.-С.Пірс, А.Камю, В.Бендер).
93. Походження людини і суспільства як філософська проблема.
94. Проблема смерті і безсмертя як довічна проблема онтології людини.
95. Інтегративний характер буття людини на сучасному етапі. Поняття індивіда, індивідуальності, особи, особистості.
96. Проблема самоздійснення (самореалізації) індивідуальності. Мотиваційно-сміслові та соціально-регулятивні аспекти.
97. Етика соціальної відповідальності як продукт інтегративного розвитку людини.
98. Зміст і форми головних питань філософії.
99. Філософія в системі духовної культури людства. Філософія і проблема цінностей. Поняття аксіології.
100. Філософське прогнозування. Філософія як гіпотетичне моделювання світу.

